

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

'Think globally, act locally'

Makkelijk gezegd, maar dan...

Dr. ir. Sander Dekker, strategisch adviseur
Klimaatadaptatie

'Think globally, act locally'

Sir Patrick Geddes (1854 – 1932)

- > Schot
- > Bioloog, socioloog, geograaf, stedenbouwer
- > Boek "Cities in Evolution"
- > Omgeving <<>> Planning
- > Klimaatverandering <<>> Lokale impact

Klimaatadaptatie – twee programma's

Nationale klimaatadaptatiestrategie 2016 (NAS)

- › Belangrijkste klimaatrisico's
- › Koers voor aanpak risico's
- › Uitvoeringsprogramma

Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

- › Ruimtelijke adaptatie
- › Versnellen & intensiveren
- › 7 ambities

Eerst even een Recap ...

7 ambities

voor een waterrobuuste en
klimaatbestendige inrichting
van Nederland

Over ons Bil

Home Actueel Site-overzicht Hulpmiddelen Sectoren Voorbeelden Beleid en programma's

De slag met de 7 ambities →

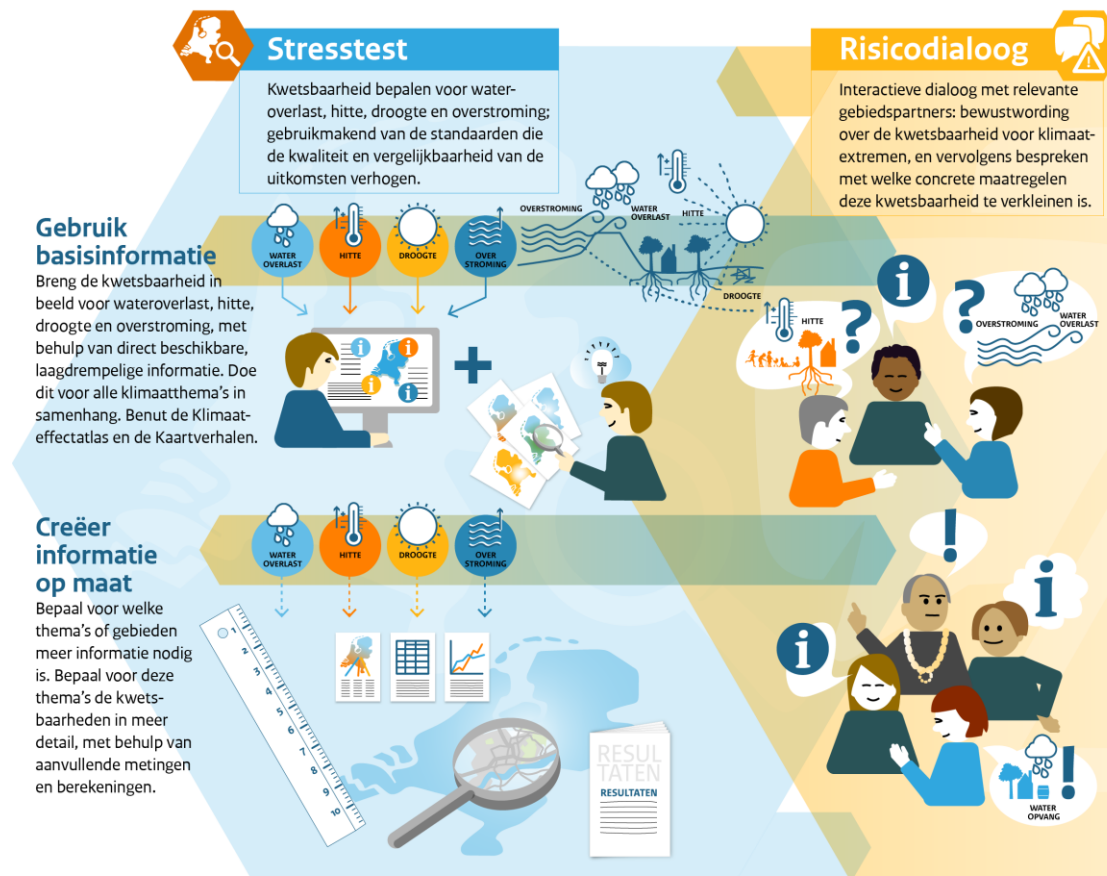
Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is gebouwd volgens 7 ambities. Op deze website staan hulpmiddelen om hiermee aan de slag te gaan.

Samen Klimaatbestendig → **Stim**

Het Kennisportaal is dé informatiebron voor iedereen die werkt aan klimaatadaptatie. Je vindt hier praktische inf

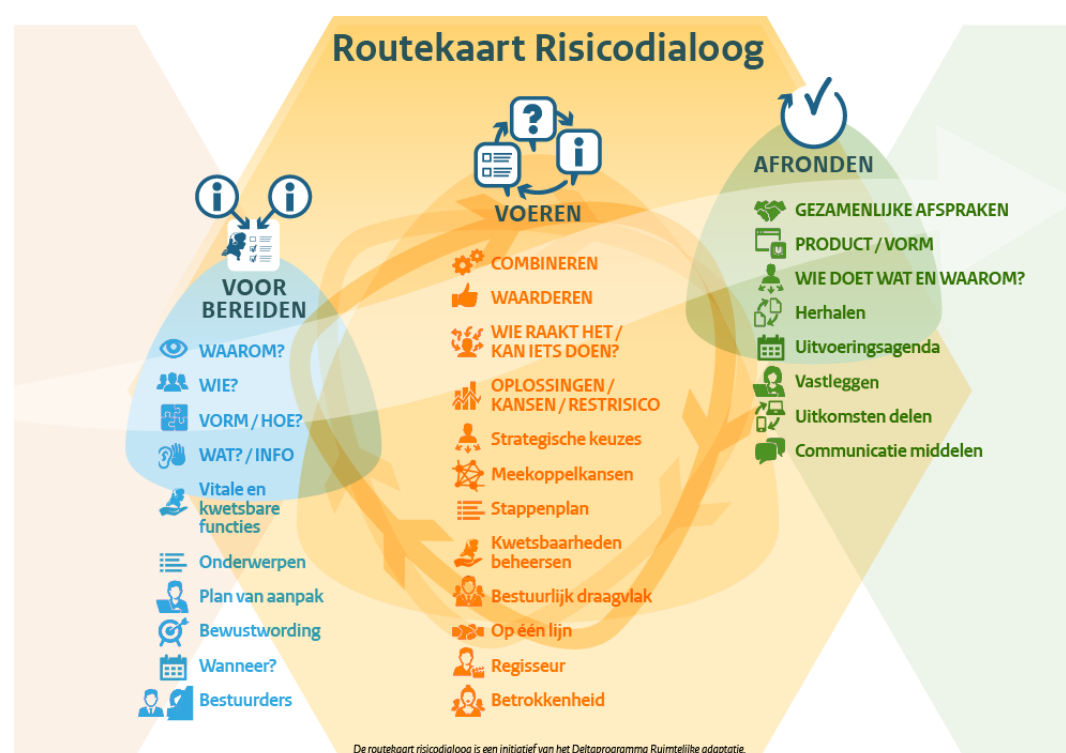

Kwetsbaarheid in beeld brengen

Risicodialoog en strategie

Routekaart risicodialoog

Wat is het?

Interactieve omgeving / stappen

Ervaringen / concrete handvatten

Voorbeelden / inspiratie

Handreiking gestandaardiseerde stresstest light

Klimaatadaptatie en stresstest

De kern van de deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Overheden gaan ervoor zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt en letten daarop bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en wegonderhoud.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie hebben de overheden 7 ambities benoemd voor een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland. Met deze ambities onderschrijven gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie te willen versnellen en intensiveren.

Ruimtelijke adaptatie en stresstest light

Ruimtelijke adaptatie start met het in beeld brengen van de kwetsbaarheden voor de vier thema's: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Voor het in beeld brengen van de kwetsbaarheden op deze vier thema's kunnen zogenaamde Klimaatstresstesten gebruikt worden. Klimaatstresstesten zijn er in vele soorten en maten. In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie hebben we afgesproken dat alle overheden uiterlijk in 2019 een eerste stresstest voor alle thema's hebben uitgevoerd. Veel gemeenten en waterschappen zijn hier mee bezig of hebben dit al gedaan, vooral als het gaat om wateroverlast.

Deze handreiking het Deltaprogramma Adaptatie opgeste Osborne (versie 1).

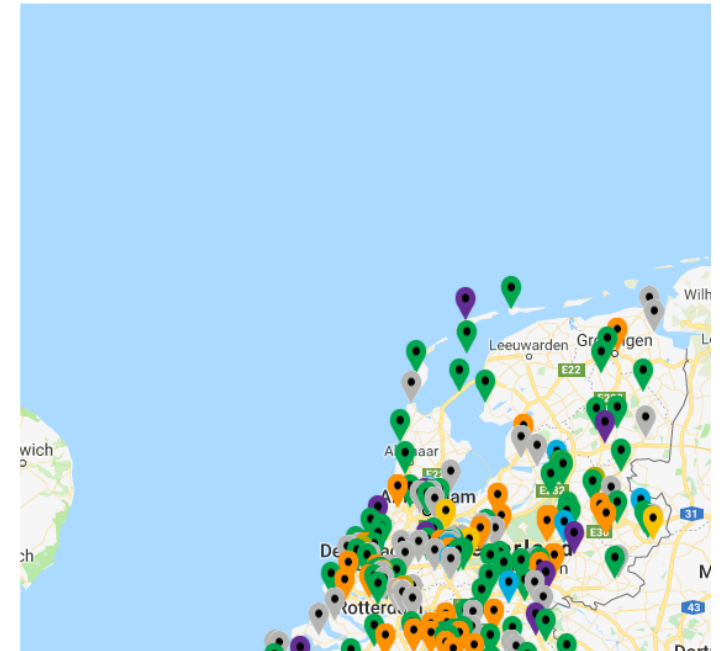

Download de Pdf handreiking (pdf).

Sla de introductie over en ga direct naar wateroverlast, hitte

ruimtelijke adaptatie in Nederland wordt toegepast. Daarnaast vinden via de [website ClimateScan](#).

Doel risicodialoog

- › Bewustzijn kwetsbaarheid klimaatextremen vergroten
- › Identificeren van belangrijkste kwetsbaarheden
- › Bespreken hoe deze te verminderen zijn
- › Bespreken wat we (regionaal en/of lokaal) accepteren en wat niet

DPRA ondersteunt risicodialoog door

- Procesondersteuning (geld)
- Platform Klimaatbestendig bestendig
- **Handreiking en tools ontwikkelen (routekaart)**
- **Voorbeelden te vinden via ruimtelijkeadaptatie.nl**

Uitgangspunten ondersteuning

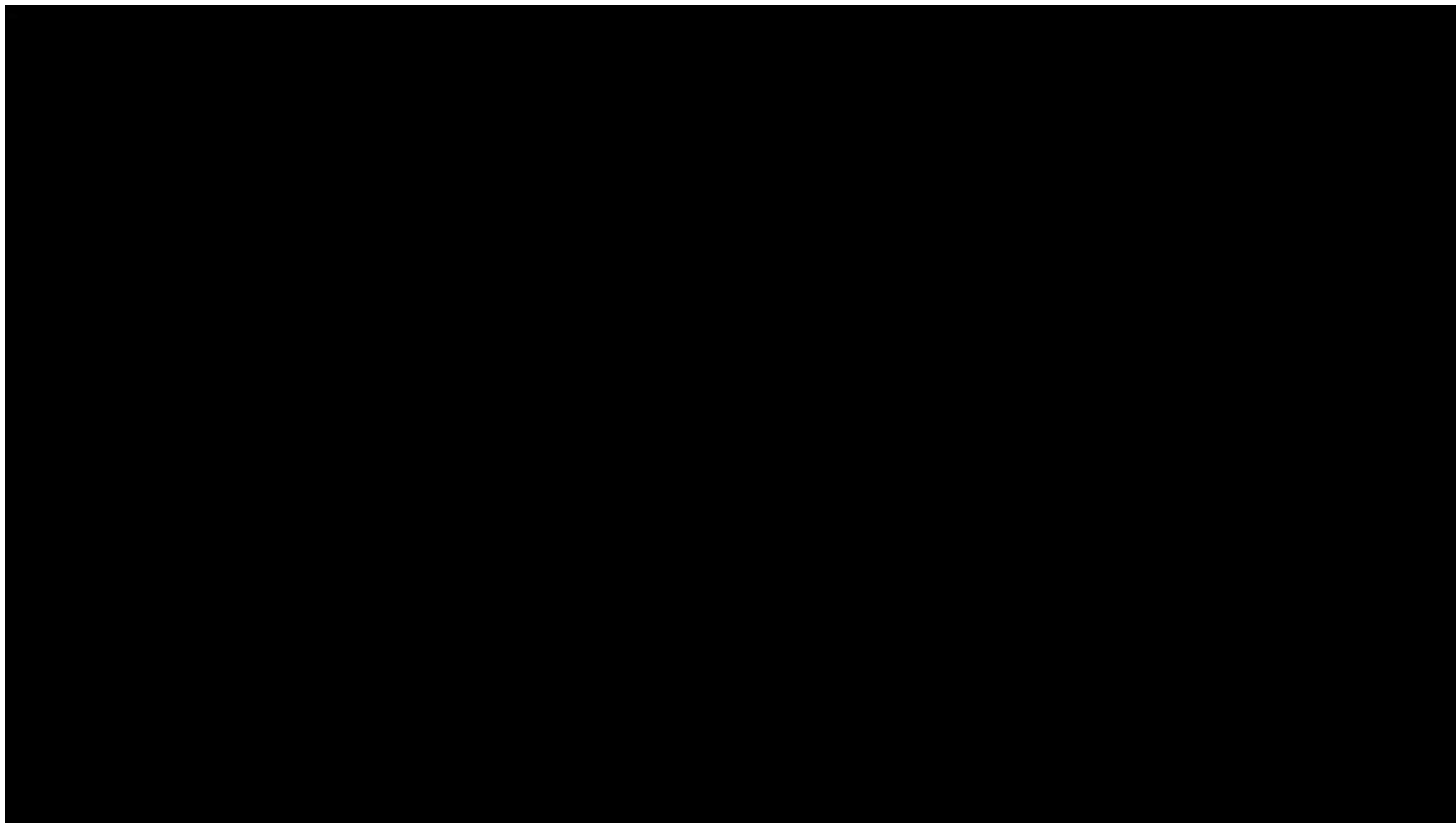

- ❑ Maatwerk, géén blauwdruk!
- ❑ Heldere structuur bij (vliegende) start voor iedereen
- ❑ Vragen, antwoorden mét voorbeelden + ervaringen

Een mooi voorbeeld

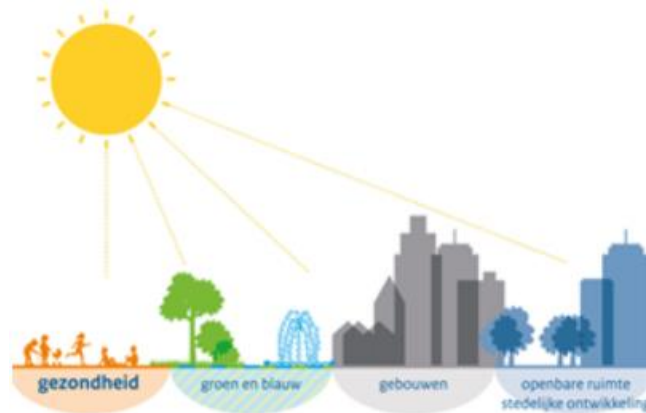

Uitvoeringsagenda opstellen

Handreiking lokaal hitteplan

Handreiking voor het opstellen van lokale hitteplannen

Voorbeelden:

Samen Klimaatbestendig + Follow ...

Samen Klimaatbestendig + Follow ...

Samen Klimaatbestendig + Follow ...

Samen Klimaatbestendig + Follow ...

SAMEN KLIMAATBESTENDIG
2,531 followers
2w · 🌍

Rotterdam heeft 18 vierkante kilometer aan platte daken. Een mooie kans voor vergroening, maar ook voor duurzame energieopwekking, waterberging en ander zinnig gebruik van de nu nog loze ruimte. Bouwkundige **Bas van Schelt** van **Vestia** en **Paul van Roosmalen** van de **Gemeente Rotterdam** gaan in gesprek over multifunctionele daken. Lees verder:

[#multifunctioneledaken](#) [#klimaatadaptatie](#) [#rotterdam](#) [#vergroening](#)
[#waterberging](#) [#samenklimaatbestendig](#)

See translation

Het dak op! Multifunctionele daken
binnenlandsbestuur.nl

el overziende

- Praktische uitvoering zien we overal in het land
- Veel voorbeelden die goed ontsloten zijn (internet, social media)
- Streven naar een *integrale aanpak*: op niveau van straten en pleinen, maar ook interdepartementaal
- Strategische links met woonagenda, energietransitie, landbouwtransitie, natuur-inclusief bouwen, biodiversiteit, etc.
- In voorbereiding: Impulsregeling klimaatadaptatie
  - Bijdrage van het Rijk voor klimaatadaptatiemaatregelen
  - Bestemd voor gemeenten, provincies en waterschappen
  - Open vanaf 1/1/21
  - Meer info: <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/overheden/sra/impulsregeling-klimaatadaptatie/>

Dank voor uw aandacht!

> Meer informatie:

- <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/>
- <https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma/gebieden-en-generieke-themas/ruimtelijke-adaptatie>

> En zie bijv. ook:

